

CAPUT III.

QUOMODO PROFICIENTES IN VIA ILLUMINATIVA PER IMITATIONEM CHRISTI, EXERCITIUM CHRISTIANARUM VIRTUTUM ET VICTORIAM TENTATIONUM AC DIFFICULTATUM, IN CHRISTIANA PERFECTIONE PROFICERE DEBEANT.

§ 107.

VIA ILLUMINATIVA DESCRIBITUR.

Cur hæc via vocetur *illuminativa*, duas plerumque causas assignant mystici. Prior est, quòd per illam homo a vitiis et peccatis purgatus, habilis et idoneus effectus ad illas tractions divinas percipiendas, juxta illud: *Beati mundo corde quoniam ipsi Deum videbunt*, crebriùs a Deo illuminetur, imò in ipsà die virtutum et operum bonorum ambulare incipiat, sicque adimpleat consilium Apostoli dicentis: *Nox (peccati) præcessit, dies autem (seu occasio bene agendi) appropinquavit. Abjiciamus ergo opera tenebrarum sicut in die honestè ambulemus. Rom. XIII.* Posterior causa est, quòd homo in hac viâ constitutus, ut virtutes christianas faciliùs perfectiùsque exercere, omnes tentationes et occurrentes difficultates fortiter vincere, valeat, Christum qui est *lux vera illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum*, et absolutissima omnis virtutis ac sanctitatis idea, sibi præcipuè imitandum proponat, atque adeò ab illo qui Ipse de se dicit: *Ego sum via, veritas et vita; nemo venit ad Patrem nisi per me, Joan. XIV.* illuminetur et sic in christianâ perfectione magis ac magis proficiat.

EXPLICATUR.

SCHOLIUM. Juxta datam igitur modò viæ illuminativæ descriptionem, in hoc capite: 1° De studio magis ac magis in christianâ per-

fectione proficiendi; 2° De meditatione et imitatione vitæ ac passionis Christi et beatissimæ Virginis Mariæ; 3° De exercitio christianarum virtutum; 4° De victoriâ tentationum et aliarum in hæc viâ occurrentium difficultatum; 5° De frequenti usu SS. Eucharistiæ, utpote efficacissimo ad proficiendum medio, tractandum erit.

§ 108.

IN PERFECTIONE SEMPER PROFICIENDUM EST.

Perfectioni christianæ magis ac magis augendæ, semper in vitâ hæc cum gratiâ Dei proficiendo, fervidè et alacriter incumbendum est. — Probat 1° ex S. Scripturâ: *Ibunt de virtute in virtutem, videbitur Deus Deorum in Sion. Ps. LXXXIII, 8. Justorum semita quasi lux splendens procedit, et crescit usque ad perfectum diem. Prov. IV, 18. Ne verearis usque ad mortem justificari: quoniam merces Dei manet in æternum. Eccli. XVIII, 22. Veritatem facientes in charitate, crescemus in illo per omnia, qui est caput Christus. Ephes. IV, 15. Quæ retro sunt obliviscens, ad ea verò quæ sunt priora extendens meipsum, ad destinatum persequor, ad bravium supernæ vocationis Dei in Christo Jesu: quicumque ergo perfecti sumus, hoc sentiamus. Philip. III, 13. Qui justus est, justificetur adhuc, et sanctus sanctificetur adhuc: ecce venio citò. Apoc. XXII, 11. — 2° Ex PP.: S. Chrysostomus ait: « Oportet currentem currere (in stadio spiritus) cum tanto studio, cum tantâ alacritate, non pigrè. » *Hom. XII in Epist. ad Philipp.* S. Gregorius: « Vitæ christiani dies sunt virtutes singulæ, menses autem multiplicia facta virtutum. » *L. 4 Mor., c. 22.* S. Hieronymus: « An sola ista vita est, quæ certamen non habeat de profectu et in quâ unusquisque hoc tantum habeat permanere quod cœpit, nec ullo augmenti desiderio ad majora contendat? et cum in omnibus mundi studiis profectu non satientur homines, hic tantum cœpisse sufficiat? » *Ep. ad Demetr.* — 3° Ratio est: *Christianismus est imitatio divinæ naturæ*, ait S. Gregorius Nyssenus, *Ep. de Prof. Christian.*: sed hæc magis ac magis*

semper est imitabilis, adeoque in ejus imitatione, et consequenter in perfectione christianâ, proficiendum est: maximè cum Christus ipse se nobis imitandum proposuerit, *proficiens sapientiâ, et ætate, et gratiâ, apud Deum et homines. Luc. II, 52. Crescamus ergo in illo per omnia, qui est caput Christus. Eph. IV, 15.* Tum ne sit monstrum, membra non crescere sub debitâ et decorâ proportionem ad caput: tum ne detrahamus eidem Capiti gloriam, quam sibi crescendo in membris reputat.

ADHORTATIO AD PROFICIENDUM.

COROLLARIUM. Sequamur igitur monitum S. Augustini: « Quales impetus habeas ad mundum, tales habeas ad artificem mundi. » In *Ps. xxxi.* Satis hoc erit, ut cum omni perfectionis contentione Deum prosequaris. Quâ enim, ut ita loquar, perfectione non prosequuntur mundani sua idola? Ambitiosus suos honores, avarus suas divitias, luxuriosus suas delicias, etsi vel spectra sint aerea, vel vanus nitor, vel lutum fetidum? quæ non aggrediuntur ad hunc finem facta heroica, quæ verè talia forent si finem in laudem et gloriam Dei permutarent? Quanta sustinenda, conanda, perficienda jubet mundus, ob ferreas duelli, fatuas ambitionis, phreneticas amoris impositas leges, servis suis quos tamen usque ad gradum scrupulosæ pravitatis sibi obsequentes habet? An ergo solus mundi artifex vix legitimos servos reperiet, quibus tamen non nisi jugum suave et onus leve imponit?

§ 109.

CHRISTUS EST EXEMPLAR NOSTRUM.

Ut autem in perfectione christianâ magis semper proficiamus, *Christus Jesus* ipse in vitâ suâ se nobis ut divinum exemplar, quod moribus imitemur, obtulit. — Probatur 1° ex S. Scripturâ. Loquente Domino ad Moysen, de tabernaculo et figurativè de Christo, *Hebr. VIII, 5,* dicitur: *Inspice et fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est. Exod. XXV, 40. Ego sum via et veritas et vita. Joan. XIV, 6. Hic est Filius meus dilectus, ipsum audite. Luc. IX, 35. Discite a*

me, quia mitis sum et humilis corde. Matth. XI, 29. Vos vocatis me, Magister, et domine; et bene dicitis: sum etenim. Joan. XIII, 13. Quos præscivit, et prædestinavit conformes fieri imaginis Filii sui. Rom. VIII, 29. — 2° Probatur ex PP.: S. Basilius ait: « Omnis actio, charissime, omnis item sermo Salvatoris nostri Jesu Christi, excolendæ pietatis virtutisque obeundæ regula est. Propter hoc enim humanam naturam suscepit, ut in se, velut in tabulâ quâdam, veram nobis pietatem ac virtutem depingat; eamque omnibus nobis, maribus simul ac feminis, ante oculos statutam, unicuique pro viribus imitandam, ceu archetypon proponeret. » In *Const. Mon., c. 2.* S. Augustinus: « Tota itaque vita ejus in terris per hominem, quem suscipere dignatus est, disciplina morum fuit. » *L. de verâ Relig., c. 16.* Et: « Quia homo ad beatitudinem sequi non debebat nisi Deum et sentire non poterat Deum; sequendo Deum hominem factum, sequeretur simul et quem sentire poterat et quem sequi debebat. » *L. 7, de Trinit., c. 3;* videri etiam potest *l. 1, de Cons. Evang., c. 35,* et in *Ps. VII et LXVI.* Item S. Ambrosius in *Ps. CXVIII, Serm. 1, n. 8,* et S. Gregorius, *l. 2 in Ezech., hom. 2,* et S. Bernardus: « *Trahe me post te,* quia dicit post te, mihi videtur sponsa, ut conversationis ejus valeat vestigia sequi, ut possit æmulari virtutem et normam tenere vitæ et morum queat apprehendere disciplinam. » *Serm. 21 in Cant.* Idem docet Gerson per totum librum *de Imit. Christ.,* et Blosius in *Margar. Spir.,* cum Thaulero et Rusbrochio. — 3° Ratio est quia Christus Jesus venit in mundum ut *Rex regum Apoc. XIX, 16,* dux et legifer noster contra Luciferum præliaturus et armis paupertatis et humilitatis contra honores, divitias et voluptates pugnaturus; ergo christianis tanquam copiis suis præire et se illis, ut exemplar quod imitarentur, offerre voluit: tum quia sine hoc exemplo divino, animo facile caderent; tum quia sine eo redemptio illius, saltem quoad efficaciam ad quam nostra cooperatio requiritur, valde minueretur: tum quia sine eo doctrina illius non ita moveret, nisi exemplo traheret.

CHRISTUS NON SOLUM UT REDEMPTOR, SED ET UT EXEMPLAR NOSTRUM
CONSIDERANDUS EST.

SCHOLIUM. Fides catholica in Symbolo Apostolorum nos docet credere in *Jesum Christum Filium ejus* (Dei Patris) *unicum Dominum nostrum; qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Mariâ Virgine*. Credimus etiam *quam* Christus Jesus vitam a conceptu suo et natiuitate, usque ad passionem suam, egerit, prout eam nobis SS. quatuor Evangelistæ describunt; « ex quibus, ait *Catechismus Rom. (de Symb.)*, ut salutaris fructus ad nos redundare possit, illa imprimis fideles memoriâ repetere ac sæpiùs cogitare cum animis suis debent, Deum esse qui humanam carnem assumpsit; eâ vero ratione hominem factum, quam mente nobis assequi non licet, nedùm verbis explicare : ob eum denique finem hominem fieri voluisse, ut nos homines filii Dei renasceremur. Hæc cum attentè consideraverint, tum verò omnia mystica, quæ hoc articulo continentur, humili ac *fideli* animo credant et adorent : nec curiosè, quod sine periculo *vix unquam* fieri potest, illa investigare ac perscrutari velint. » Hinc etiam parochum instruit : « Danda illi est opera, ut hæc mysteria, quæ ad doctrinam nostram scripta sunt, infixâ animo et mentibus fidelium hæreant : primùm quidem, ut tanti beneficii commemoratione aliquam gratiam ejus auctori Deo referant; deinde ut *eximium* hoc et singulare humilitatis exemplum eis ante oculos imitandum proponant. » Quare Canisius in suo *Catechismo* bene monet : « Cavendus est error illorum maximè, qui Christum non integrè, sed veluti mutilatum confitentur : dum solum mediatorem illum et redemptorem, cui fidamus, agnoscunt; nec simul recipiunt eum... virtutum exemplar omnium, quod imitemur. » *De Symb.*, § 16.

§ 110.

CHRISTUM IMITARI DEBEMUS.

Cum ergo Jesus Christus se nobis in vitâ suâ ut exemplar imitandum obtulerit, nos etiam eum, quantum pro nostrâ fragilitate cum *divinâ* gratiâ possumus, *imitari* debemus. — Probat 1° ex S. Scripturâ : *Exemplum dedi vobis, ut quem-*

*admodum ego feci vobis, ita et vos faciatis. Joan. XIII, 15. Dixit Dominus Petro : Sequere me, Joan. XXI, 19; et omnibus discipulis : Vos qui secuti estis me Matth. XIX, 28; et : Si quis vult post me venire, abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me, ibid. XVI, 24; et : Qui dicet se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit et ipse ambulare. I Joan. II, 6. Induimini Dominum Jesum Christum. Rom. XIII, 14. Dicitur autem induere Christum, ait S. Thomas, qui Christum imitatur : quia sicut homo continetur vestimento, et sub ejus colore videtur, ita in eo qui Christum imitatur, opera Christi apparent. Lect. 3. — Probat 2° ex PP. : S. Basilius ait : « Neque enim aliâ de causâ ille corpus nostrum gerit, nisi ut, quoad fieri possit, nos ad imitanda vitæ ipsius studia conformemus. » In *Const. Mon.*, c. 2. S. Gregorius Nyssenus : *Si quis igitur nomen quidem Christi sumat, quæ verò unâ cum hoc nomine considerantur vita non exprimat neque repræsentet, is nomen ementitur. Ep. ad Harmon.* S. Augustinus : « Amemus ergo eum et inhæreamus illi. » L. 7, *de Trin.*, c. 3. S. Ambrosius : « Quis est immaculatus? non utique qui in quâcumque viâ ambulat, sed qui in Christo ambulat? » In *Ps. cxviii, Serm. 1.* S. Bernardus : « Obsecro proinde, plurimùmque rogo, fratres, non patiamini sine causâ tam pretiosum exemplar vobis exhibitum esse, sed conformamini illi et reformamini spiritu mentis vestræ. » *Serm. 1, de Nat.* — 3° Ratio est : Si enim pro magnâ gloriâ in humanis dicitur sequi regem et ad illius ingenium ac mores conformari, sive in pace bene regendo, sive in bello fortiter pugnando et cum eo moriendo, quid respectu Regis nostri Christi agendum erit? Accedit quòd omnes christiani militiæ Christi nomen dederint in Sacramento Baptismi, abrenuntiando Satanae cum omnibus pompis et operibus ejus, et in Sacramento Confirmationis profitendo apertiùs pugnare pro Christo contra ipsius et suos adversarios, a quo juramento sine maximâ perfidiâ, non sequendo Christum ducem suum, recedere non possunt. Denique, contra pelagianos certum est accepisse nos a Christo non solum gratiam externam suæ incarnationis, quâ nobis fuit in exemplum, nec solum gratias*

instrumentales, sacramentales Sacramentorum, sed etiam gratias internas virtutum, donorum et auxiliorum, quibus roboramur et ungemur, *Trid. sess. 6, cap. 16*; ergo cum Christus dux noster nobis militibus suis vires etiam cum eo pugnandi suppeditet, eum imitari et cum eo vincere possumus et debemus.

NULLUS AB IMITATIONE CHRISTI EXCUSATUR.

SCHOLIUM. Nullam ergo excusationem imitandi Christum prætere posse possumus: 1° Quia nec præcepto, nec consilio nobis injungitur ut omnes pari passu Christum imitemur, sed pro nostro statu et tenuitate, contendendo semper ad ulteriora; 2° Quia militamus sub duce qui non solum arma, sed etiam spiritum, vires et robur nobis præstat; 3° Quia dux noster de suo supplet quod nostræ fragilitati deest; 4° Quia non jubemur ad magna hujus mundi, sed humilia tendere; non divitias, honores et regna mundi assequi, quæ omnibus ferè sunt impossibilia, sed paupertatem, humilitatem et obedientiam amare: quod omnes facillè possunt.

§ 111.

VITA CHRISTI MEDITANDA EST.

Ut autem Christum Jesum tanquam divinum exemplar nostrum moribus imitemur, opus omnino est ut nos frequenter in meditatione vitæ ejus exerceamus. — Probatur 1° ex locis S. Scripturæ allatis, in quibus dicitur: *Inspice et fac, Exod. xxv*: utique non solis oculis, sed mente: *Ipsam audite, Luc. ix, 35*, non solis auribus, sed interiùs in meditatione loquentem, ut nimirum eximium hoc exemplar proficiat. Item: *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum Deum verum, et quem misisti, Jesum Christum. Joan. xvii, 3*. Quomodo autem cognoscent sine seriâ vitæ ejus meditatione? Accedunt exempla B. Virginis Mariæ, in adoratione pastorum, ubi dicitur: *Maria autem conservabat omnia verba hæc, conferens in corde suo, Luc ii, 19*; et: *Mater ejus conservabat omnia verba hæc in*

corde suo. *Ibid. 31*. Et de S. Magdalenâ scriptum est: *Sedens secus pedes Domini audiebat verbum illius, Luc. x, 39*; et: *Ego sum ostium, per me si quis introierit salvabitur, et ingredietur, et egredietur. Joan. x, 9*. Ubi S. Thomas ait: « Ingredientur sancti ad contemplandam divinitatem Christi, et egredientur ad ejus humanitatem considerandam. » *Lect. 2*. — Probatur 2° ex PP.: S. Gregorius: *Stude, quæso, et quotidie Creatoris tui verba meditare L. 4. Reg., Ep. 40*. S. Anselmus: « Jesu bone! quàm dulcis es in corde cogitantis te et diligentis te! et certè nescio, quia nec comprehendere valeo unde hoc est quòd longè dulcior es in corde diligentis te in eo quod caro est, quàm in eo quod Verbum: dulcior in eo quod humilis, quàm in eo quod sublimis. » *Med. 12*. S. Bernardus: « Id saltem, quod præcipuum est et maximum, opus videlicet nostræ redemptionis, à memoriâ redemptorum aliquatenus non recedat. In quo opere duo potissimum, quæ nunc occurrunt, vestris studiis intimare curabo... Duo illa sunt modus et fructus: et modus quidem Dei exinanitio est, fructus verò nostri de illo repletio. Hoc meditari sanctæ spei seminarium est, illud summi amoris incentivum; utrumque profectibus nostris necessarium: *Serm. 11 in Cant.* Sancta Theresia multum dolet quòd aliquando ex quorundam librorum lectione in eam cogitationem inciderit, ut ab humanitate Christi deiditâ operâ mentem averteret, ad inhærendum Deo per contemplationem, et exclamat: « O Domine animæ meæ et bonum meum! Jesu Christe crucifixe! nunquam sum memor hujus, quam incurri, opinionis, quin compungar pœnâ et putem patrâsse, ignoranter tamen, magnam quamdam proditionem. » *Vit., c. 22*. Et in suo *Castell. int.* concludit: « Credo restare affatim declaratum, quantum intersit, quantumvis persona sit spiritualis, non ita fugere a rebus corporeis, ut putetur adhuc sacratissimam humanitatem Christi damno esse posse. » *Mans. 6, c. 7*. Lud. Blosius ait: « Dici non potest quantum utilitatis afferat devota et frequens meditatio vel lectio vitæ Domini Jesu. » *Proem. ad Vit. spir.* Quod confirmat exemplo sanctæ Mechtildis, et affert doctrinas Thauleri et

Rusbrochii, qui vitam Christi librum et speculum vocabant, in quo continuo meditari oportet. — 3° Ratio est: meditatio vitæ Christi fidem nostram fervidam reddit, quæ credimus salutem nostram dependere ab eo et meritis ejus, cum *non sit in aliquo alio salus*, et ut, ejus exemplo, ad applicandum nobis redemptionis fructum moveamur: quæ fide peccatores à divinae justitiæ timore, *ad considerandam Dei misericordiam se convertendo, in spem eriguntur, fidentes Deum sibi per Christum propitium fore, illumque tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipiunt. Trid., sess. 6, c. 6.* Ergo meditatio vitæ Christi ad fidem, spem et charitatem, ejusque imitationem, frequentanda est, præsertim cum in eâ omnium virtutum exemplar nobis exhibeatur.

HERESSES REFERUNTUR.

SCHOLIUM. Seculo XIII beguardi docebant quod ipsi et in simili secum perfectione constituti, non deberent assurgere in elevatione corporis Christi, nec ei reverentiam exhibere, asserentes quod esset imperfectionis eisdem, si a puritate et altitudine suæ contemplationis tantum descenderent, quod circa mysterium, seu Sacramentum Eucharistiæ, aut circa passionem humanitatis Christi aliqua cogitarent. Verum hi damnati sunt a Clemente V in Concilio Viennensi, uti patet ex Clem. 3. *Ad nostram* de Hæret., et contra eos pugnat Alvarus Pelagius *Planct. Ecc. 2, l. 2, c. 52.* Seculo XVI, pseudo-illuminati in Hispaniâ docuerunt quod orans non debeat discurrere, nec meditari, *ne in Jesu Christi quidem passione, multò verò minùs in sanctæ humanitatis cogitatione, immoretur.* Qui damnati fuerunt ab Inquisitione Hispaniæ apud Salettes, l. 3, *Trib. fid. reg. 325.* Seculo XVII Molinos docebat de animabus suæ perfectionis: *Nec debent facere actus amoris erga D. Virginem, Sanctos, humanitatem Christi: quia cum hæc objecta sint sensibilia, talis est amor erga illa. Et: Nulla creatura, neque D. Virgo, neque Sancti, sedem habere debent in corde nostro, quia solus Deus vult occupare illud et possidere.* Hi errores damnati sunt ab Innocentio XI, an. 1687, in suâ Const. *Ab abolendum.* Non obstat quod dicunt: 1° Christus Dominus monuit Apostolos: *Expedit vobis ut ego vadam: si enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos, Joan. XVI, 7;* ergo expedit imperfectis, quales tunc erant

Apostoli, elongari a Christi humanitate, ut per purum spiritum perfecti fiant. *Resp. cum S. Thomâ, l. c. lect. 2,* non esse meditationem aut contemplationem, sed ipsam præsentiam sensibilem humanitatis Christi, quæ Apostolos adhuc imperfectos et nimis illi sensibili delectationi addictos, impediabat ne per uberiorem Spiritus sancti missionem magis proficerentur, ex quo ad summum sequitur, quod in viâ perfectionis subinde animabus expediat ut ad tempus consolatione sensibili ex meditatione humanitatis Christi, vel aliunde subortâ, priventur; secus est quod non expediat meditari vel contemplari semper humanitatem simul cum divinitate et vitam ac passionem Christi; 2° Dicunt: Christus, dum dixit se esse viam, non intelligendus est loqui de illis qui jam ad terminum per contemplationem puræ deitatis pervenerunt, quibus via est superflua, nec relegenda. *Resp. item cum S. Thomâ, quodlib. 8, a. 20,* in hæc viâ cum semper et omnes simus viatores, nullus propriè ad terminum pervenit, sed ad summum magis ac magis illi appropinquat, adeoque per viam humanitatis Christi semper eundem est. Imò cum in Christo via intra ipsum terminum reperiatur, scilicet humanitas unita Deitati, etiam Beati in patriâ utramque contemplantur, incipiendo tamen a Deitate ut medio ad complementum Christi per humanitatem contemplandum; 3° Dicunt absurdum esse reverenter considerare Christi humanitatem et non solum Deitatem, sicut absonum est colere regis coronam, vel purpuram, et non potiùs unicè regis personam. *Resp. cum S. Augustino:* « Si quis nostrum, aut purpuram, aut diadema regale jacens inveniat, numquid ea conabitur adorare? cum vero eâ rex fuerit indutus, periculum mortis incurrit si ea simul cum rege quis adorare contempserit. Ita etiam in Christo Domino humanitatem non solam, aut nudam, sed divinitati suæ unitam, unum Dei Filium, Deum verum et hominem verum, qui adorare contempserit, æternæ mortis pœnam patietur. » *Serm. 58, de Verb. Dom.*

§ 112.

CHRISTUS IN PASSIONE SUA EXEMPLAR NOSTRUM.

Non solum autem in vitâ, sed præsertim etiam in *passione suâ* Christus Jesus se nobis *exemplar*, numeris omnibus absolutum, quod *imitemur*, obtulit. — Ita 1° docet S. Scriptura: *O vos omnes, qui transitis per viam, attendite, et videte si est*

dolor sicut dolor meus, *Thren.*, 1, 12, ut scilicet ab eo moveamini. Si exaltatus fuero a terrâ, omnia traham ad meipsum, hoc autem dicebat, significans quâ morte esset moriturus. *Joan.* XII, 32. *Aspicientes in auctorem et consummatorem Jesum, qui, proposito sibi gaudio, sustinuit crucem. Hebr.* XII, 2. *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus. I Petr.* II, 21. — 2° Patet ex PP.: S. Chrysostomus ait: « Etiam si nullum esset præmium, ipsum solum exemplum idoneum esset ad persuadendam omnium tolerantiam. » *Hom.* 28 ad *Hebr.* S. Augustinus: « Populi ignominiosissimum mortis genus crucem putabant; Christus crucifixus est... Hæc est disciplina naturalis christianis minùs intelligentibus plenæ fidei digna, intelligentibus autem omni errore purgata. » *L. de verâ Relig.*, c. 16. S. Bernardus: « Hæc mea sublimior interiùs philosophia, scire Jesum, et hunc crucifixum. » *Serm.* 43, in *Cant.* Unde bene concludit Blossius: « Etiam si omnes codices, qui toto orbe habentur, interciderent, vita et passio Christi abundè christianis omnibus sufficeret ad virtutem omnem et veritatem perdiscendam. » *Conclav. anim.*, p. 1, c. 10, 11. — 3° Rationem dat S. Thomas: « Primò quia per passionem Christi homo cognoscit quantum Deus hominem diligit, et per hoc provocatur ad eum diligendum, in quo perfectio humanæ salutis consistit; secundò quia per hoc dedit nobis exemplum obedientiæ, humilitatis, constantiæ, justitiæ et ceterarum virtutum in passione Christi ostensarum, quæ sunt necessariae ad humanam salutem; tertio quia per hoc est homini inducta major necessitas se immunem a peccato conservandi, qui se sanguine redemptum cogitat a peccato; quartò, ut nullum genus mortis rectè viventi homini metuendum esset, illius hominis cruce ostendendum fuit. » 3. p., q. 46, a 3.

FIDES CIRCA PASSIONEM CHRISTI EXPLICATUR.

SCHOL. I. Credimus catholicè in quarto articulo Symboli Apostolorum, quòd Christus Jesus, unigenitus Dei Filius, ut Deus, et bea-

tissimæ Virginis, ut Homo-Deus, ad extremum sanctissimæ vitæ suæ passus est sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus et sepultus. Eadem fide credimus historiam hujus articuli per SS. quatuor Evangelistas enarratam et a Prophetis velut historicè, cum omnibus suis circumstantiis, expressam et a Conciliis ac Patribus contra infidelium et hæreticorum proterviam invictissimè vindicatam. De quo articulo *Catechismus Romanus* ait: « In hæc unâ passione omnium virtutum clarissima exempla habemus: nam et patientiam et humilitatem et eximiam charitatem etc. ita ostendit, ut verè dicere possimus Salvatorem nostrum, quæcunque vitæ præcepta toto prædicationis suæ tempore verbis non docuit, ea omnia uno passionis die in seipso expressisse... Utinam verò hæc mysteria animis nostris assiduè obversentur, et unâ cum Domino pati et mori et sepeliri discamus! »

HERESSES REFERUNTUR.

SCHOL. II. Contra hanc catholicam veritatem multi errores et Tartari faucibus prosiliere, acciditque quod Apostolus testabatur: *Prædicamus Christum crucifixum, Judæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam: ipsis autem vocatis Judæis, atque Græcis, Christum, Dei virtutem et Dei sapientiam. I Cor.* 1, 23. Errarunt proinde: 1° Ariani, qui Deitatem Christo Jesu abnegarunt, adeoque passionem ipsius præcipuâ mysterii parte privarunt; 2° Nestoriani, qui duas in Christo personas moraliter unitas constituentes, soli etiam homini mysterium passionis adscribebant; 3° Eutichiani, qui unam ex duabus in Christo naturam faciebant, humanâ in divinam transmutatâ, et exinde concludebant cum Theopatitibus et Monophysitis, Christum in suâ ipsius Deitate passum esse; 4° Appollinaristæ, qui Christo animam, vel animæ denegabant mentem, cujus vice putabant solam fuisse Deitatem; 5° Monothelitæ, qui unam tantum voluntatem, nempe divinam, in Christo agnoscebant: quod corrumpit integritatem mysterii sacræ passionis, quæ sine animâ et illius actibus, quibus in seipsâ et in corpore doleat, sentiat patiatur et mereatur, non consistit; 6° Phantasiastæ, uti Manichæi, solum corpus phantasticum, vel cœleste, aut elementare, non verò humanum, nec verè passibile, in Christo admittentes; et Basiliani, non Christum, sed loco ejus Simonem Cyrenæum crucifixum fuisse mentientes.

NOTANDA DE PASSIONE CHRISTI.

SCHOL. III. Nonnulla hinc de passione Christi annotare juvat. 1° Christus Dominus ad nutum Patris potius elegit mori in cruce quam alio genere martyrii, v. g. per gladium, ignem etc., ut, sicuti Ecclesia canit, *diabolus, qui in ligno vincebat, in ligno quoque vinceretur. Præf. S. Cruc.* Et præter alias congruentias, Cajetanus ait in 3 part. *D. Thom.*: « Quòd ideo mortem crucis elegerit, ut usque ad ultimum quatuor sensuum officio uti liberè posset; et ad cumulum passionis, vivendo, audiendo, odorando, gustandoque contraria, ignominiosa etc.» 2° Monet Suarez: « In passione Christi nihil esse leviter fingendum, quod vel ab Evangelistis narratum non sit, vel ex iis quæ ipsi narrant, adjunctâ Patrum expositione, probabiliter colligi non possit... quia hoc neque temeritate carere potest, neque periculo falsitatis.» T. 2, in. 3 p. d. 33, s. 1. Unde non est fingendum Deum, seipso et independenter a causis secundis, speciali, vel etiam miraculoso modo fecisse quòd Christus inusitatas aliquas passiones sustineret. Nec est fingendum Deum permisisse quòd dæmon, seipso et independenter ab hominibus pro suo arbitrio Christum torqueret: quia licet utrumque aliquo modo fieri posset, non tamen ad redemptionem nostram necessarium, nec expediens fuit; quare etiam nec morbos, aut infirmitates corporales, v. g. lepram etc., assumpsit. Quod verò revelationes privatas de ictibus flagellorum et numero omnium vulnerum in passione suâ Christo inflictorum concernit, si pro se non levem præsumptionem habeant et inter se conciliari possint, nec in regulas fidei offendant, saltem non omnino contemnendæ, nec penitus incredibiles habendæ sunt, maximè si consideremus expressiones Prophetarum et quòd persecutores ejus omnem modum excesserint, ita ut absonum non sit ex parte patientis Christi sive in sudore sanguineo, sive in flagellatione, sive in coronatione et aliis, ad vires miraculosas recurrere. S. Thomas certè probat, 3 p. q. 46, a 5, Christum omnes passiones, non quidem in specie, nec ab intrinseco causatas, sed secundùm genus et ab extrinseco causatas, sustinuisse, scilicet ab omni genere hominum, et in omnibus in quibus homo pati potest bonis, videlicet corporis, famæ et fortunæ. 3° Idem Sanctus doctor docet, *art. 6*, dolorem passionis Christi tum externum, tum internum, fuisse maximum inter dolores præsentis vitæ: quod probat tum consideratis causis doloris tam externi, ob mox dictam generalitatem et mortem crucis, quam interni, ob peccata totius generis humani in se suscepta, maximè Judæorum,

et vitæ amissionem: tum consideratâ sensibilitate patientis; nam corpus ejus a Spiritu sancto miraculosè formatum perfectissimum et in sensu tactus maximè sensibile erat; anima verò omnes tristitiæ causas vivacissimè apprehendebat; tum consideratâ puritate doloris et tristitiæ; nam Deus noluit aliquam consolationem sensibilem in vires inferiores derivari, uti frequenter in SS. martyribus et patientibus pro Christo contigit: tum considerato fine ob quem Christus pati voluit, « *et ideo tantam quantitatem doloris assumpsit, quæ esset proportionata fructus magnitudini, qui inde sequeretur.* » 4° Rursus S. Thomas docet *quodlib. II*, art. 2, quòd in singularibus Christi meritis, a primo usque ad ultimum instans vitæ suæ, pretium plus quam sufficiens pro redemptione generis humani fuerit, applicatio tamen eorum tum ex parte Christi dantis, tum ex parte Patris acceptantis, non accessit meritis singulis, nisi per passionem et mortem in cruce completis, ut nimirum suam nobis charitatem ostenderet, nos ipsi peccati gravitatem magis agnosceremus, gratiam et peccati remissionem pluris aestimaremus et ut nobis virtutis exemplum præberet.

QUOMODO VISIO BEATIFICA IN CHRISTO STETERIT CUM DOLORE.

SCHOL. IV. Maxima difficultas est, quomodo visio beatifica cum perpassione dolorum in Christo conciliari possit. Dici potest beatitudinem solius animæ cum doloribus stare posse, quia voluptas ex visione Dei, dolor ex vulnerato corpore oritur. Vel unio animæ cum Verbo summam voluptatem, unio verò animæ cum corpore ex læsione ejus ob leges unionis summum dolorem protulit. Vel Christus cohibuit in superiori animæ parte gaudium ex visione beatificâ promanans, ne in inferiorem partem difflueret, ut ita per dolores opus nostræ salutis perficeret, sicuti cohibuit ne gloria animæ in corpus redundaret. Verbo: Mysterium est. Porrò Christus per scientiam beatificam cognovit quæ Beati in cælo vident et videre possunt. Per scientiam infusam cognovit omnia objecta naturalia et libera, per proprias eorum ideas; supernaturalia verò, per ideas inditas. Denique per scientiam experimentalem illa omnia cognovit quæ per varias operationes vel mentis, vel sensuum externorum successivè intellexit, aut in se expertus fuit.

§ 113.

CHRISTUM PASSUM IMITARI DEBEMUS.

Proinde Christum Jesum in *passione* suâ nobis propositum moribus *imitari* debemus. — Ita 1° docet S. Scriptura : *Ut sequamini vestigia ejus. I Petr. II, 21. Recogitate enim eum, qui talem sustinuit a peccatoribus adversum semetipsum contradictionem, ut ne fatigemini animis vestris deficientes : nondum enim usque ad sanguinem restitistis adversus peccatum repugnantes. Hebr. XII, 3.* — 2° Ad hoc hortantur PP. : Origenes ait : « Velut plantam alicujus arboris ostendit mortem Christi, qui nos complantatos vult esse, ut ex succo radicis ejus radix quoque nostra suscipiens producat ramos justitiæ et fructus afferat vitæ. » L. 5, in c. 6. *ad Rom.* S. Bernardus : « Facit ergo mihi fortitudo, facit similitudo; sed si accesserit etiam imitatio, ut sequar vestigia ejus : alioquin etiam a me exquireretur sanguis justus. » *Serm. 4, Hebd. p.* S. Bonaventura : « Hæc est summa et perfecta religio, et religiosa perfectio. Hæc est regula, et exemplar perfectionis omnis vitæ et virtutis scilicet Christum imitari in passione et morte. Sit ergo regula nostra vivendi passio Salvatoris, et tantò ampliùs in hoc consolemur, quantò ampliùs Christo conformamur : et tantò ampliùs desolemur, quantò ab hoc exemplari et regulâ ampliùs elongamur. » P. 1, *Stimul. amor.*, c. 4. — 3° Ratio est : dogma catholicum est ad salutem non sufficere merita Christi per passionem nisi accedant merita nostra meritis Christi per passionem similia, et ea nobis applicantia, sicut Tridentinum ait : « Nemo sibi in solâ fide blandiri debet, putans fide solâ se heredem esse constitutum hereditatemque consecuturum, etiamsi Christo non compatiatur, ut et glorificetur. » *Sess. VI, c. 11.* Ergo ad hujusmodi merita subjungenda per imitationem incumbere debemus; aliàs, sicut antecedens negare, foret error speculativus, ita illi se non conformare, foret error practicus excludens a salute.

ADHORTATIO AD IMITATIONEM CHRISTI PATIENTIS.

COROLLARIUM. Sequamur ergo Regem et Imperatorem nostrum, qui in suâ infantia regebat nos tenero et puerili modo, implendo illud : *Puer parvulus minabit eos. Is. XI, 6;* in suâ juventute regit nos exemplo laborantis tam in vitâ privatâ, quàm prædicatione suâ, in sudoribus, siti, fame, paupertate ac laboribus multis, juxta illud : *Pauper sum ego et in laboribus a juventute meâ. Ps. LXXXVII, 16;* demùm in passione suâ ac morte regit in prælio, per vulnera, sanguinem et crucem, ubi *factus est principatus super humerum ejus. Is. IX, 6.* Ex quo S. Chrysostomus infert : *Tyranni impij crudelitate non terremur, mansueti Regis vestigijs inherentes. Hom. de cruc.*, sub init. Sequamur Pastorem nostrum, qui non contentus est errantem ovem anhelans quærere, sudoreque perfusus inventam humeris imponere, sed ut ipsam a luporum dentibus eriperet, non dubitavit animam suam dare pro ovibus suis, et *sicut ovis etiam ad occisionem ductus est, et quasi agnus coram tondente se obmutuit, et non aperuit os suum. Is. LIII, 7.* Nimirum, uti ait S. Gregorius : « Fecit quod monuit, ostendit quod jussit. Bonus Pastor pro ovibus suis animam suam posuit... Ostensa nobis est de contemptu mortis via quam sequamur, apposita est forma cui imprimamur. » *Hom. 14, in Evang.* Sequamur Christum se pro nobis cruentam hostiam in arâ crucis offerentem, et *exeamus ad eum extra castra, improprium ejus portantes. Hebr. XIII, 13;* et *exhibeamus corpora nostra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium nostrum. Rom. XII, 1.* Dicamus denique cum S. Bernardo : « Duo minuta habeo, Domine, corpus et animam dico; utinam hæc tibi perfectè possim in sacrificium laudis offerre!... Non vult Dominus mortem meam, et non libenter illi offeram vitam meam! Hæc est enim hostia placabilis, Deo placens hostia, hostia viva. » *Serm. 3, de Purif.*

§ 114.

PASSIO CHRISTI MEDITANDA EST.

Ut autem Christum Jesum in passione suâ moribus imitemur, illam frequenti *meditatione* considerare debemus. — Probatum 1° ex S. Scripturâ : *Christo igitur passo in carne, et vos*

eâdem cogitatione armamini. I Petr. iv, 1.— 2° Patet ex PP. : S. Augustinus ait : « Internis luminibus inspicite vulnera pendentes, cicatrices resurgentis, sanguinem morientis, pretium credentis, commercium redimentis. Hæc quanti valeant cogitate, hæc in staterâ charitatis appendite... Toto vobis figatur in corde, qui pro vobis fixus est in cruce. » L. de S. Virg., c. 54. S. Anselmus multus est a meditatione 9 in docendo practicè Christi Domini passionem meditari. S. Thomas : *Si vis salvari, respice in faciem Christi tui. Lect. 1, in c. 1 Hebr.* S. Laurentius Justinianus, *in agon. Christi*, c. 20, sub tit. : *Quid in contemplantis animo meditatio Christi efficiat?* eam tanquam librum intus et foris conscriptum considerat, qui, ut ab universis legatur, publicè fuit expositus. V. Blosius ait : « Suavissimam ejus passionem, tanquam pretiosam margaritam, in scrinio pectoris tui tanquam reconditam habe et eam grato animo revolve. » *Conclav. an.*, p. 1, c. 10, n. 7. S. Gertrudis se a Deo edoctam dicit : « Quando aliquis ruminat orationes, vel lectiones de Dominicâ passione, in infinitum hoc majoris virtutis esse, quàm de ceteris exercitiis. » L. 3, *Dio. inspir.*, c. 42. Cujus rationem dat. V. Ludovicus a Ponte, quia reliqua exercitia, v. g. jejunare etc., cum sint opera externa, si soli accipiantur, non sunt ita efficacia ad purificandum cor a vitiis, veritatibus et virtutibus illustrandum, et perficiendum ignitis divini amoris affectibus, ut est attenta et profunda meditatio passionis Christi Domini, 4 p. *Medit.*, init. introd. — 3° Ratio est, tum quia passio et mors Christi Domini magnum redemptionis nostræ mysterium continet nobis per fidem propositum ut ad imitationem moveamur et per eam ad fructum ejusdem consequendum disponamur : ergo eam, ex affectu illam imitandi, seriò et frequenter meditari debemus, quia sine hac meditatione nec fides nostra viva, nec imitatio firma erit; tum quia Christus ipse in cruce Missæ sacrificium et SS. Eucharistiæ Sacramentum in eum finem maximè instituit, ut semper passionis ejus et sacrificii cruenti in cruce oblatis memores, præcipiens : *Hoc facite in meam commemorationem. Luc. xxii, 19.*

AFFECTUS EX PASSIONE CHRISTI ELICIENDI.

SCHOLIUM. De passione Christi asceticè, sive per historiam, sive per meditationes, sive per tractatus fusè agunt Ludolphus, p. 2, *de Vit. Christi*, a. c. 58-68, V. Blosius in variis suis opusc., Ludovicus Palma *Hist. Pass.*, Thomas a Jesu *Labor. Jesu*, Godinez *Prax. Th. Myst.*, et multi alii. Ut autem fructuosa practicè sit hæc meditatio, præter virtutes in eâ imitandas, de quibus inferiùs tractabitur, sequentes affectus in eâ eliciendi sunt : 1° Affectus compassionis, doloris et lacrimarum, ne simus ex illis de quibus conqueritur Dominus : *Sustinui, qui simul contristaretur, et non fuit, et qui consolaretur, et non inveni. Ps. lxxviii, 21*; sed potiùs ex illis de quibus dicitur : *Aspicient ad me, quem confixerunt : et plangent eum planctu, quasi super unigenitum, et dolebunt super eum, ut doleri solet in morte primogeniti. Zach. xii, 10.* « Si enim non sentis dolorem Capitis, ait S. Bonaventura, quomodo es unum cum ipso? Et sicuti plus compatiendum est Capiti quàm ceteris membris, sic magis sine comparatione tibi compati debemus, Domine Jesu! plus quàm quantumcumque dilecto filio, vel amico, imò plus quàm tibi metipsi, si omnia prædicta patiaris. » P. 1 *Stim. div. amor.*, c. 2 et 4. Ne quis verò ex duritiâ cordis sui deterreatur, instruit eum V. Blosius : « Domino Deo suo pro se passo medullitus compatiatur. Quòd si durus corde est, duritiam suam illi exponat ac se humiliet. Plerumque Deo magis placet compassionis desiderium, quàm ipsa compassio. » *Instit. Spirit.*, c. 6. 2° Affectus doloris de peccatis; nam *Christus mortuus est pro peccatis nostris. I Cor. xv, 3.* « Agnosce ergo, o homo, infert S. Bernardus, quàm gravia sint vulnera pro quibus necesse est Dominum Christum vulnerari. Si non essent hæc ad mortem et mortem sempiternam, nunquam pro eorum remedio Dei Filius moreretur. Pudet itaque, dilectissimi, propriam negligentem dissimulare passionem, cui tantam a majestate tantâ exhiberi video compassionem. » *Serm. 3 in Nat. Dom.* 3° Affectus attonitæ admirationis, quâ percussus Isaias prævidens, quæ Jesus passurus esset, exclamat : *Quis credidit auditui nostro? Et brachium Domini cui revelatum est? LII, 1.* Et *Cant. : Egredimini et videte, filie Sion, Regem Salomonem in diademate, quo coronavit illum mater sua in die desponsationis ejus, et in die letitiæ cordis ejus, III, 11.* Quo item affectu S. Leo ait : « Quid inter omnia opera Dei, in quibus humanæ admirationis fatigatur intentio, ita contemplationem mentis nostræ et oblectat et superat, sicut passio Salvatoris? De cujus omnipotentiâ, qua